

UPLATNENIE NÁHRADY ŠKODY V TRESTNÝCH PRÍPADOCH KORUPCIE V ČESKEJ REPUBLIKE

JANA KLESNIAKOVÁ

Rozmáhanie korupčného konania odzrkadľuje mieru tolerancie a nezáujmu zo strany spoločnosti, šikovnosť a sofistikovanosť protiprávnych postupov páchatel'ov, a predovšetkým nepripravenosť kompetentných orgánov eliminovať tento nežiaduci stav realizáciou preventívnych a represívnych prostriedkov a zabezpečiť tak rovnosť a spravodlivosť vo vzťahoch verejnej i súkromnej sféry. Odhaľovanie korupcie a sankcionovanie jej páchatel'ov je hlavným predmetom úpravy viacerých dokumentov prijatých na úrovni Organizácie spojených národov, Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj, Rady Európy či Európskej únie. Cieľom je snaha kriminalizovať aktívne i pasívne korupčné konanie vo všetkých členských štátoch. Vzhľadom nato, že „akékoľvek korupčné konanie je veľmi škodlivé vo všetkých sférach spoločnosti a je nutné použiť všetky nástroje, ktorými právny poriadok disponuje, aby bola jeho škodlivosť v čo najväčšej miere minimalizovaná, ako najúčinnější riešenie sa javí použitie trestnej represie“¹ oproti mimotrestným právnym prostriedkom. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník (ďalej len „TZ“) používa namiesto pojmu „korupcia“ konkrétnejší výraz „úplatkárstvo“, v rámci ktorého upravuje v §§ 331 – 333 TZ tri formy úplatkárstva, a to prímanie úplatku (§ 331 TZ), podplácanie (§ 332 TZ) a nepriame úplatkárstvo (§ 333 TZ). Keďže však pojem „úplatkárstvo“ je užší ako pojem „korupcia“, TZ garantuje nielen ochranu pred spomínanými korupčnými trestnými činmi, ale aj pred „trestnými činmi, ktoré obsahujú korupčné konanie ako znak skutkovej podstaty (napríklad § 220 TZ, § 248 TZ, §§ 256 – 258 TZ, § 329 TZ), ako aj pred trestnými činmi, ktorých znakom síce korupcia nie je, ale môže byť motívom pre ich spáchanie (napríklad § 209 TZ, §§ 222 – 223 TZ, § 255 TZ)“². Uvedené vymedzenie znakov skutkových podstát súvisiacich s korupciou je významné pre určenie protiprávnych konaní, ktoré možno trestne stíhať v súvislosti s korupčným konaním. Tým sa konkretizuje aj okruh poškodených týmito trestnými činmi korupcie.

Najväčším problémom „páchania tohto druhu kriminality v uzavretom prostredí bez svedkov, z ktorého majú obe strany korupčného konania neoprávnený prospech (podplácajúci aj prímajúci

---

¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 11. apríla 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

² GRÍVNA, T. 2005. Trestní postih korupce v soukromé sféře. In *Trestněprávní revue*. ISSN 1213-5313, 2005, roč. 4, č. 7, s. 171.

úplatok) na úkor iných subjektov³, je vysoká náročnosť odhalenia a trestného postihu dobre organizovanej skupiny páchatel'ov príslušnými orgánmi, a z toho vyplývajúca aj vysoká latentnosť korupčnej trestnej činnosti. Aj na základe tejto skutočnosti mnohí českí odborníci na trestné právo „radia korupciu medzi trestné činy bez obetí s odôvodnením, že poškodená je v prvom rade spoločnosť a až sprostredkovane tretie osoby“⁴. Domnievam sa, že aj v prípade trestných činov korupcie dochádza k úmyselnému spôsobeniu majetkovej škody ostatným účastníkom zúčastnených na hospodárskej súťaži (v súlade s § 248 TZ, §§ 256 – 258 TZ) či na obstarávaní vecí všeobecného záujmu (v súlade s §§ 331 – 333 TZ, § 220 TZ).

Páchatelia korupcie prostredníctvom uplácania ovplyvňujú priebeh konania a skresľujú výsledky, čím poškodzujú záujmy ostatných subjektov. Hlavným znakom objektívnej stránky korupčného konania je úplatok predstavujúci {podľa dikcie § 334 (1) TZ} neoprávnenú výhodu v podobe priameho majetkového obohatenia (peniaze, vecný dar) alebo v podobe iného zvýhodnenia (protislužby), na ktorú páchatel' nemá nárok. „Zákonodarca však nestanovil žiadnu hodnotovú hranicu pre výšku úplatku – čo znamená, že sa výška bude posudzovať podľa ďalších okolností, ktoré určujú stupeň nebezpečnosti korupčného konania“⁵. To znamená, že nežiadúci je akýkoľvek úplatok spĺňajúci podmienky zákonnej definície úplatku v § 334 (1) TZ. „Za úplatok sa nepovažuje sprepitné obvykle poskytované v súvislosti s prevádzkovaním niektorých služieb ako výraz spokojnosti zákazníka“⁶. Ďalšou podmienkou je, aby bol úplatok v príčinnej súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu v §§ 331 – 333 TZ alebo v príčinnej súvislosti s hospodárskou súťažou, verejnou súťažou, verejnou zakázkou, verejnou dražbou v §§ 248 TZ, §§ 256 – 258 TZ. Konaním s korupčným úmyslom páchatel' sebe zabezpečuje neoprávnenú výhodu avšak iným subjektom spôsobuje škodu. Z titulu svojho procesného postavenia poškodeného má poškodená osoba nárok uplatniť si náhradu tejto škody spôsobenej korupčným konaním páchatel'a v trestnom (adhéznom) konaní alebo inom príslušnom konaní.

---

³ BALÁŽ, P. 2010. Trestnoprávna ochrana pred korupciou v SR a jej efektívnosť v justičnej praxi. In *Justičná revue*. ISSN 1335 – 6461, 2010, roč. 62, č. 8-9, s. 938.

⁴ Napríklad: GRIVNA, T. 2005. Trestní postih korupce v soukromé sféře. In *Trestněprávní revue*. ISSN 1213-5313, 2005, roč. 4, č. 7, s. 169., KUČHTA, J. et al. 2009. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné : Zvláštní část*. 1 vyd. Praha : C.H.BECK, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8, s. 454., RŮŽIČKA, M. 2006. Ke stíhání korupce z pohledu státního zastupce. In *Trestněprávní revue*. ISSN 1213-5313, 2006, roč. 5, č. 1, s. 2.

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 23.2.2011, sp. zn. 8 Tdo 81/2011.

⁶ ŠAMÁL, P. et al. 2010. *Trestní zákoník II. : § 140-421 : Komentář*. 1. vyd. Praha : C.H.BECK, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9, s. 2286.

1. VYMEDZENIE POJMU „ŠKODA“ PRE ÚČELY TRESTNÉHO PRÁVA

„Trestní zákoník ani trestní řád nijak specificky nedefinují pojem „škoda“ pre účely trestnej zodpovednosti a trestného stíhania, preto sa výraz „škoda“ chápe obdobne ako v tých odvetviach práva, ktoré upravujú majetkové a záväzkové vzťahy, to znamená v práve občianskom alebo obchodnom“⁷. V prípade adhézneho konania rozhodujú teda trestné súdy o nároku poškodeného na náhradu škody podľa ustanovení civilného práva hmotného. Zo škody ako „ujmy, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, tj. peniazmi, a ktorú možno nahradit' poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým v podobe peňazí, ak nedôjde k naturálnej reštitúcii“⁸, sa podľa § 442 (1) zákona č. 40/1964 Sb., Občianskeho zákoníka (ďalej len „OZ“) hradí skutočná škoda a ušlý zisk. Oba pojmy definuje početná judikatúra českých všeobecných súdov. Skutočnou škodou je „ujma spočívajúca v zmenšení majetkového stavu poškodeného, ktorá nastala v dôsledku škodnej udalosti a v príčinnej súvislosti s ňou a rovná sa majetkovým hodnotám, ktoré bolo nutné vynaložiť na jej náhradu“⁹. Príkladom skutočnej škody sú aj „náklady, ktoré poškodenému vznikli v súvislosti s uplatnením nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Ide o majetkovú škodu, ktorá je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním páchatel'a“¹⁰. Ušlý zisk potom predstavuje „zväčšenie (rozmnoženie) majetku poškodeného, ktoré bolo možné, keby nedošlo k škodnej udalosti, dôvodne očakávať s ohľadom na pravidelný priebeh veci“¹¹. Takto sa koncipuje škoda len v prípade, ak sa má nahradit' poškodenému. Pokiaľ ide o pojem škody ako znaku objektívnej stránky vymedzeného v jednotlivých skutkových podstatách trestných činov v TZ, má význam len v podobe skutočnej škody. Hranicu výšky tejto škody, teda rozsah zmenšenia majetkových hodnôt reglementuje § 138 TZ, ktorý týmto zákonným znakom „odlišuje trestné činy od korešpondujúcich priestupkov a poskytuje výklad pre okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby, ktoré sú charakterizované všeobecnými pojmami určujúcimi veľkosť spôsobenej škody“¹².

---

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 28.5.2008, sp. zn. 3 Tdo 496/2008.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 30.6.2010, sp. zn. 5 Tdo 298/2010., Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 16.6.2009, sp. zn. 25 Cdo 2041/2009.

⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30.9.1980, sp. zn. 1 Cz 137/80., Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 30.11.1988, sp. zn. 1 Cz 82/1988.

¹⁰ Rozhodnutie Nejvyššího soudu SR z 28.7.1977, 1 Cz 71/71.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 21.10.2009, sp. zn. 5 Tdo 923/2009.

¹² ŠÁMAL, P. et al. 2009. *Trestní zákoník I : § 140-421 : Komentář*. 1. vyd. Praha : C.H.BECK, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3, s. 1265.

2. PODMIENKY UPLATNENIA NÁHRADY ŠKODY V TRESTNOM KONANÍ

Po vzniku škody spôsobenej korupčným konaním sa môže poškodená osoba obrátiť na akýkoľvek druh konania so svojim nárokom na náhradu tejto škody. Môže si vybrať aj trestné konanie, ak sa proti páchatelovi korupčného deliktu vedie trestné stíhanie. Podmienkou však je, aby poškodená osoba splnila niekoľko procesnoprávných náležitostí, aby so svojim nárokom nebola hneď trestným súdom odkázaná na iný druh konania. Predovšetkým musí poškodený subjekt spĺňať pozitívne i negatívne vymedzené podmienky pre priznanie procesného postavenia poškodeného v trestnom konaní podľa § 43 (1, 2) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, Trestní řád (ďalej len „TŘ“). Druhou požiadavkou úspešného uplatnenia nároku musí byť existencia škody, ktorá bola spôsobená trestným činom korupcie v súlade s § 43 (3) TŘ. Ustanovenie § 43 (1) TŘ taxatívne vymedzuje štyri druhy škôd. V súvislosti s korupčným konaním však pôjde o škodu majetkovú. Ďalej škoda, ktorej náhrady sa poškodený domáha, musí byť v príčinnej súvislosti s korupčným trestným činom, tj. „škoda musí vzniknúť následkom protiprávneho úkonu. Pričom nemusí ísť o jedinú príčinu, ale stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to príčinu podstatnú“¹³. V súlade s § 43 (3) TŘ sa musí uplatniť nárok na náhradu škody včas, tj najneskôr na hlavnom pojednávaní pred zahájením dokazovania. A taktiež musí ísť o riadne uplatnenie nároku - azda najdôležitejší predpoklad pre rozhodnutie trestného súdu o nároku poškodeného. Riadny nárok na náhradu škody podľa § 43 (3) TŘ poslednej vety zahŕňa uvedenie dôvodov jeho uplatnenia ako aj výšku, v akej sa nárok na náhradu škody uplatňuje. Nakoniec sa predpokladá, že nárok poškodeného bude akceptovať aj prekážku *res iudicata* vyjadrenej v § 44 (3) TŘ. Z predmetného ustanovenia vyplýva, že môže poškodený požadovať náhradu škody spôsobenej trestným činom korupcie súčasne aj v trestnom aj v občianskom alebo v inom príslušnom konaní. Z ekonomického hľadiska to nie je síce účelné, no dikcia § 44 (3) TŘ vyslovene neumožňuje poškodenému uplatniť si v trestnom konaní nárok, o ktorom bolo už rozhodnuté v inom príslušnom konaní. Z toho vyplýva, že ak sú splnené vymenované podmienky uplatnenia nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej korupčným trestným činom, súd v súlade s § 228 TŘ je „povinný súčasne s výrokom o vine rozhodnúť o povinnosti páchatel'a k náhrade škody a neodkazovať poškodeného na konanie vo veciach občianskoprávných“¹⁴. Samozrejme, ak rozhodnutiu trestného súdu o náhrade škody bránia skutočnosti upravené v ustanovení § 229 TŘ, čiže neprimerane vysoké náklady a časové prieťahy trestného konania v súvislosti so zabezpečením dokazovania nároku poškodeného, ktoré presahuje potreby trestného stíhania.

---

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 24.5.2001, sp. zn. 25 Cdo 1946/2000.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 3.10.1985, sp. zn. 11 To 72/1985.

Najvýraznejším negatívom uplatňovania nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom korupcie je fakt, že orgány činné v trestnom konaní a trestné sudy majú problém s odhaľovaním korupčného konania a dokazovaním viny páchatelom tohto druhu kriminality. Ak sa aj nejaký trestný prípad korupcie dostane až do konania pred súdom, málokedy si poškodený touto špecifickou trestnou činnosťou uplatní aj nárok na náhradu škody voči páchatelovi korupcie. Možno ide o nevedomosť subjektov, ktorý by splnili podmienku procesného postavenia poškodeného v trestnom konaní, možno nedostatok dôvery poškodených subjektov v postupy orgánov činných v trestnom konaní korupčnú kauzu spravodlivo a v primeranej lehote vyšetrit' a možno neochota uplatniť si nárok na náhradu škody zdĺhavejšou cestou občianskeho súdneho konania po neúspechu uplatňovaného nároku v trestnom konaní.

3. VIAZANOSŤ SÚDU V OBČIANSKOM SÚDNOM KONANÍ TRESTNÝM ROZHODNUTÍM

Ak by trestný súd páchatel'a odsúdil za korupčné konanie, avšak poškodeného by odkázal na občianske súdne konanie v súlade s § 229 TŘ s celým nárokom na náhradu škody alebo s jeho časťou, podľa § 135 (1) zákona č. 99/1963 Sb., Občianský soudní řád (ďalej len „OSŘ“) sa zaväzuje občianskoprávny súd rešpektovať rozhodnutie vo výroku o otázkach, v ktorých je oprávnený rozhodovať len trestný súd. „Rozhodnutie o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, znamená konštatovanie zavineného protiprávneho konania konkrétneho páchatel'a korupčných deliktov, a v zmysle § 135 (1) OSŘ, je súd v občianskom súdnom konaní týmto rozhodnutím viazaný, ak ide o páchatel'a, ktorého korupčným konaním bola spôsobená škoda“¹⁵, ktorej uplatnenie si poškodený nárokuje v tomto druhu konania. „Rozsah viazanosti trestným rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, je daný tým, do akej miery sú znaky skutkovej podstaty trestného činu zároveň okolnosťami významnými pre rozhodnutie o náhrade škody“¹⁶.

Výnimkou z tejto striktnej viazanosti výrokom trestného odsudzujúceho rozsudku je situácia, keď by sa preukázala z okolností trestného prípadu korupcie spoluzodpovednosť poškodeného na škodu, ktorá mu bola spôsobená. „V rozsahu, v ktorom sa na vzniku škody podielal poškodený (alebo ďalšie osoby), totiž páchatel' (ako škodca v občianskom súdnom konaní) za škodu nezodpovedá, pretože v tomto rozsahu chýba príčinná súvislosť medzi vznikom škody a jeho zavineným protiprávnym konaním. V prípade spoluzavinenia

---

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR zo 14.10.2004, sp. zn. 25 Cdo 818/2004.

¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z 31.5.1979, sp. zn. 1 To 22/1979.

poškodeného platí zásada koncipovaná v ustanovení § 441 OZ, podľa ktorého nesie spoluzodpovednosť za škodu pomerne¹⁷.

„Žiadne iné výroky trestného rozsudku civilný súd nezaväzujú¹⁸. Napríklad otázku výšky škody, ktorá sa má poškodenému korupčným trestným činom nahradiť, si rieši súd v občianskom súdnom konaní sám a „nie je teda viazaný podľa úpravy § 135 OSŘ rozhodnutím v trestnom konaní. Je nevyhnutné, aby si občianskoprávny súd urobil vlastné hodnotiace závery prostredníctvom vykonaných dôkazov o výške škody zodpovedajúcej zistenému skutkovému stavu¹⁹“.

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný ani rozhodnutím, ktorým trestný súd oslobodí páchatel'a stíhaného pre trestný čin korupcie, napríklad z dôvodu, že sa nepreukázalo, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný. (Ako v prípade stíhania korupčného konania právnej zástupkyne v rozhodnutí Okresního soudu v Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 5 Nc 1555/2006). Na základe hodnotenia dôkazov zodpovedajúcich ustanoveniu § 132 OSŘ, preto môže súd dospieť k záveru, že „korupčné konanie, pre ktoré bol účastník občianskeho súdneho konania trestne stíhaný a, v ktorom spočívalo jeho protiprávne konanie, sa stal napriek tomu, že trestný súd skonštatoval, že tento skutok nebol preukázaný²⁰“.

4. PRÍKLADY POŠKODENÝCH TRESTNÝM ČINOM KORUPCIE

Korupčné konanie je veľmi rozšírené medzi úradníkmi, ktorí majú výrazný spoločenský vplyv pretože sa podieľajú na obstarávaní vecí všeobecného záujmu. Obstarávaním vecí všeobecného záujmu je „činnosť, ktorá súvisí s plnením úloh týkajúcich sa vecí všeobecného záujmu, teda nielen rozhodovania orgánov štátnej moci a správy, ide aj o inú činnosť pri uspokojovaní záujmov občanov a právnických osôb v oblasti materiálnych, sociálnych, kultúrnych a iných potrieb s výnimkou činnosti, ktorá je prejavom ich osobných práv²¹“. V novembri 2010 realizoval Inštitút pre kriminológiu a sociálnu prevenciu výskum verejnej mienky ohľadom korupcie na úradoch štátnej správy, „v ktorom respondenti vyjadrili, že im bolo nepriamou

---

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR zo 14.10.2004, sp. zn. 25 Cdo 818/2004.

¹⁸ DRÁPAL, J., BUREŠ, J. et.al. 2009. *Občanský soudní řád I : § 1-200 za : Komentář*. Praha : C.H.BECK, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 532.

¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z 31.5.1979, sp. zn. 1 To 22/1979.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 15.4.1999, sp. zn. 21 Cdo 2368/1998.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 23.2.2011, sp. zn. 8 Tdo 81/2011.

inštrukciou naznačené, aby poskytli úplatok, ak chcú vec vybaviť²². Ak by osoba z radov občanov, ktorá bola konkludentne požiadaná úradníkom, aby mu poskytla úplatok v rámci obstarávania vecí všeobecného záujmu, by následne dobrovoľne a bez odkladu oznámila prijatie úplatku úradníkom kompetentným orgánom činným v trestnom konaní, okrem toho, že by pomohla odhaliť prípad korupcie a zaistiť páchatel'a korupcie, sama by sa vystavila trestnému stíhaniu pre trestný čin podplácania podľa § 332 TZ. Uvedený opis je negatívnym dôsledkom absencie inštitútu účinnej ľútosti, upraveného v § 163 zákona č. 140/1961 Sb., Trestního zákona (ďalej len „TZ 1961“), ktorý bol „s ohľadom na medzinárodné záväzky (Trestnoprávny dohovor o korupcii, Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskeho spoločenstva alebo úradníkov členských štátov Európskej únie, či Dohovor o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných podnikateľských transakciách)²³, vypustený z hmotnoprávnej úpravy s účinnosťou rekodifikovaného TZ k 1.1.2010. Neodborne a povrchno sa argumentovalo tým, že nie sú prípustné výnimky z trestnosti korupčného konania, obmedzovala by sa rovnosť šancí na postihnutie podplácajúcich páchatel'ov, ktorí by sa vyhli trestnému stíhaniu a ani „zúžené vymedzenie účinnej ľútosti na trestný čin podplácania podľa § 161 TZ 1961 a trestný čin nepriameho úplatkárstva podľa § 162 TZ 1961, po novele TZ 1961 uskutočnenou zákonom č. 122/2008 Sb, nekorešpondovalo s cudzími právnymi úpravami²⁴. Zákonodarcia nebral do úvahy hrozbu v podobe sťaženia (už aj tak náročného) odhaľovania korupcie orgánmi činnými v trestnom konaní, práve z dôvodu neuváženej absencie inštitútu účinnej ľútosti. V prípade existencie (resp. znovuzavedenia) zákonnej garancie beztrestnosti oznamovateľovi korupcie a zároveň páchatel'ovi trestného činu podplácania či nepriameho úplatkárstva, ktorý by poskytol na základe konkludentnej žiadosti úplatok, nielenže by nebol trestne stíhaný za trestný čin úplatkárstva, ale domnievam sa, mohol by si uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní z pozície procesného postavenia poškodeného korupciou.

V prípade obstarávania vecí všeobecného záujmu ako napríklad predaj pozemkov vo vlastníctve obce, ak by člen mestského zastupiteľstva ako úradná osoba podľa § 127 (1) písm. d TZ, predal pozemky pod trhovú cenu stanovenú znaleckým posudkom, spáchal by trestný čin prímania úplatku podľa § 331 TZ v súbehu s trestným

---

²² CEJP, M. 2011. Od obecného pojetí k některým dílčím poznatkům z výzkumu veřejného mínění o korupci ve státní správě. In *Trestněprávní revue*. ISSN 1213-5313, 2011, roč. 10, č. 9, s. 257.

²³ JELÍNEK, J. et. al. 2009. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha : Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-22-6, s. 401.

²⁴ TERYNGEL, J. 2010. K postihu korupce v novém trestním zákoníku. In *Trestní právo*. ISSN 1214-3758, 2010, roč. XIV, č. 4, s. 6.

činom porušenia povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 220 TZ. Poškodená obec by si mohla uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej stratou finančných prostriedkov korupčným konaním svojho úradníka.

Ak v občianskom súdnom konaní, v spore dvoch procesných strán o právo, jedna strana s cieľom získať neoprávnenú výhodu pred druhou stranou, podplatí súdneho znalca ustanoveného súdom s cieľom želateľným spôsobom ovplyvniť výsledok znaleckého posudku vo svoj prospech, dopustí sa trestného činu podplácania podľa § 332 TZ v súbehu s návodom na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 346 TZ. Naopak súdny znalec bude stíhaný pre trestný čin prijatia úplatku podľa § 331 TZ a trestného činu krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 346 TZ. Podľa judikatúry je totiž „spracovanie znaleckého posudku pre účely občianskeho súdneho konania obstarávaním vecí všeobecného záujmu“²⁵.

5. PREMLČANIE PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY

S problematikou uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom korupcie súvisí aj občianskym právom regulovaná možnosť premlčania práva na náhradu škody. V prípade, ak škoda vznikla porušením právnej povinnosti v dôsledku poskytnutia, ponúknutia alebo sľúbenia úplatku iným než poškodeným alebo v dôsledku priameho alebo nepriameho vyžadovania úplatku od poškodeného, dikcia § 106 (3) OZ zakotvuje subjektívnu a objektívnu premlčaciu lehotu práva na náhradu takto vzniknutej škody. Subjektívna premlčacia lehota trva tri roky odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Ustálená judikatúra konštatuje, že „subjektívna premlčacia lehota začne plynúť odo dňa, kedy sa poškodený o škode skutočne (teda nie iba predpokladane) dozvedel, tj. kedy nadobudol vedomosť o druhu a o rozsahu majetkovej ujmy, ktorú možno natoľko objektívne vyjadriť (vyčíslieť v peniazoch), aby mohol poškodený svoj nárok na náhradu škody uplatniť na súde. To znamená, že vedomosť o škode nemožno zamieňať s dozvedením sa iba o škodnej udalosti alebo o protiprávnom úkone, ktorý škodu spôsobil“²⁶. Z toho vyplýva, že „subjektívna premlčacia lehota práva na náhradu škody spôsobenej korupčným konaním začína plynúť najneskôr odo dňa doručenia rozsudku v trestnej veci, ktorým bol poškodený so svojím nárokom odkázaný na občianskoprávne konanie a najneskôr sa z neho musel dozvedieť o tom, kto za škodu zodpovedá“²⁷. Práve krátke časové vymedzenie subjektívnej premlčacej lehoty v porovnaní s ostatnými

---

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 23.2.2011, sp. zn. 8 Tdo 81/2011.

²⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20.4.1978, sp. zn. 3 Cz 16/1978

²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 29.1.2003, sp. zn. 25 Cdo 273/2002.

európskymi právnymi úpravami, je predmetom kritiky civilistov, najmä s ohľadom na nedostatočnú ochranu práva na náhradu škody poškodeného²⁸. Objektívna premlčacia lehota práva na náhradu škody trvá najdlhšie desať rokov odo dňa, kedy došlo ku korupčnému konaniu. Obidve lehoty plynú nezávisle na sebe, pričom uplynutím jednej zaniká (premlčaním) právo na uplatnenie náhrady škody. I napriek tomu, že druhá lehota sa ešte neskončila.

Námietku premlčania práva na náhradu škody môže v trestnom konaní podať iba osoba proti, ktorej sa vedie trestné stíhanie. Trestný súd totiž *ex offio* neskúma, či právo poškodeného na náhradu škody, ktoré si uplatnil v trestnom konaní je alebo nie je premlčané. Podľa judikatúry všeobecných súdov „môže obvinený namietnuť prípadné premlčanie uplatňovaného nároku na náhradu škody najneskôr pred rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa trestné stíhanie právoplatne skončí“²⁹. V prípade uplatnenia námietky premlčania práva poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom korupcie až v dovolacom konaní pred Najvyšším súdom, nejde o námietku podanú včas. Takže sa na ňu nepriahliadne. „Ak však Najvyšší súd v dovolacom konaní prikáže vec k novému prejednávaniu a rozhodnutiu, bolo by možné námietku premlčania nároku poškodeného na náhradu škody účinne uplatniť v novom konaní pred súdmi nižších stupňov“³⁰.

Záverom treba zdôrazniť úlohu štátu nielen účinne a razantne trestať páchatelov korupčného konania, ale v súlade s čl. 3 Občianskoprání úmluvy o korupcii (uverejnenou pod č. 3/2004 Sb. m. s.) zabezpečiť, aby osoby, ktoré utrpeli v dôsledku korupcie škodu, boli oprávnené podať žalobu za účelom získania plnej náhrady takejto škody. Spokojnosť spoločnosti spočíva nielen v ochrane pred páchatelmi trestnej činnosti, ale aj v garancii právnej nápravy neoprávneného zásahu do svojich práv, predovšetkým vo forme primeraného zadosťučinenia (náhrady škody).

---

²⁸ ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M. 2008. *Občianský zákoník I : § 1-459 : Komentár*. 2. vyd. Praha : C.H.BECK, 2008. ISBN 978-80-7400-108-6, s. 603.

²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 7.7.2011, sp. zn. 4 Tdo 460/2011.

³⁰ PÚRY, F. 2011. Judikatura Nejvyššího soudu České republiky. In *Trestněprávní revue*. ISSN 1213-5313, 2011, roč. 10, č. 10, s. 301.